

GODINA RAKA

Romansa

HUGO KLAUS

S flamanskog prevela
Ivana Šćepanović

■ Laguna ■

Naslov originala

Hugo Claus

HET JAAR VAN DE KREEFT

Copyright © 1972 Hugo Claus, Amsterdam

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

The translation of this book is funded by the Flemish Foundation for Literature – Vlaams Fonds voor de Letteren – www.flemishliterature.be

Prevod ove knjige potpomogao je
Flamanski fond za književnost.

*Incertitude, ô mes délices,
vous et moi nous nous en allons
comme s'en vont les écrevisses
à reculons, à reculons.*

Apollinaire

„Nesigurno, o kakve divote,
ti i ja napredujemo
kao rakovi
unazad, unazad.“

Apoliner

SADRŽAJ

Zima / 9
Proleće / 79
Leto / 141
Jesen / 195
Zima / 241
R / 245
O autoru / 267

ZIMA

1

Devojka je mirisala na tinkturu joda kada se provukla pored Pjera i nagnula se nad sto za šminku gde je Dan raspoređivao svoje stvarčice. Tražila je vatu, rekla je, ali to je izgledalo kao izgovor da uđe u Danovu garderobu. Pjer ju je video u ogledalu punom mrlja, razglednica, telegrama, fotografija s Danom i njegovom Dinom i njihova dva sinčića na plaži. Devojka je imala kratko podšišanu crnu kosu, široko lice s grozničavim potkožnim mrljama, podočnjacima i s naborima dvostrukog podbratka. Nosila je džemperić na pruge, žute kao kanarinac i drečavo crvene, gotovo lakovanu mini suknju, čizmice sa šerifskim zvezdama na člancima. Njene sive hulahopke bile su poderane na butini.

Ona oseti Pjerov pogled u ogledalu i odmah širom otvori oči i napravi požudan i koketan izraz, kao da izigrava neku filmsku zvezdu.

„Što je ovde vruće“, reče Pjeru.

„Zagušljivo“, reče Pjer.

„Zato što se grejanje ne može podešavati“, reče Dan nabusito. Između peševa somotskog sobnog ogrtača video mu se trbuh, neverovatne mrkocrvene boje od sunčanja u solarijumu.

Devojka pronade u Danovoj toaletnoj torbici paketić vate. Zagriže celofanski omot. Znala je da ima lepe bele zube. Izgledalo je kao da se smeje Pjeru.

„Hoću vatu natrag“, reče Dan.

„Naravno“, reče ona.

„Još danas.“

„Da, dušo“, reče ona i dok je odlazila, namignu Pjeru.

Ostavila je za sobom otvorena vrata, a u garderobu prodre kevtanje i brbljanje baletskih igrača i statista, zajedno s mirisom znoja i losiona za telo. Pjer pređe s Danom preko cifara za *Danoram*u, TV šou koji je delimično finansiralo društvo za osiguranje i hipoteke gde je Pjer radio. Onda je Dan hteo da Pjer pogleda budžet nekog preduzetnika koji će renovirati Danovu vilu u Berhenu.

„To ću radije proveriti u kancelariji“, reče Pjer.

Dan mu je bio prijatelj, igrali su zajedno tenis, imali isti krug poznanika, nekada davno išli su zajedno kurvama u Kopenhagen, Pjer je često flertovao s Danovom ženom Dinom, ali kada je novac bio u pitanju, Dan je postajao istovremeno nepoverljiv, škrt i sklon kukanju. „Ja sam tvoj savetnik“, rekao mu je Pjer već nekoliko puta, „a ne tvoj knjigovođa.“

Devojka je stajala u hodniku i pričala uzbudljivu priču o saobraćajnoj nesreći. Njen žestok promukao glas bio je prejak, kao da je htela da privuče pažnju svih prolaznika, svih stanara zgrade.

„Ko je to? Ta devojka?“, upita Pjer.

„Devojka!“, uzviknu Dan. „Kao da si Amerikanac. U Americi i za osamdesetogodišnje žene kažu 'devojka'. A njoj je preko trideset.“

Izgledala je mlađa. Mada joj je telo bilo mlohavo. Povremeno je bacala pogled u pravcu garderobe.

„Zove se Toni“, reče Dan. „Nema više šta da se kaže.“

On stade da se dugo i oprezno gladi po trbuhu. Nije ga uvlačio ni na pozornici niti na ulici pred ženskim pogledima. „S njome su me dobro prešli za sve vreme šoua. Želeo sam da dobijem Boba, ali on je na TV AVRO. Ona je prva frizerka, ali bolje da ne znam kako je to postala, tamo kod *Hermesa*. Ništa ta ne zna. Ruke su joj krute kao da su od bronzanozelelene hrastovine.“

Devojka im priđe, baci vatu na sto.

„Moram da idem“, reče. Fleke na vratu bile su joj tamnocrvene. Uze čašu s lavaboa, izvadi iz nje četkicu za zube. „Hoćeš čašu šerija?“, upita. Iz pretrpane plastične torbe izvadi bocu.

„Ne“, reče Dan.

„Ja hoću“, reče ona, nasu piće i sruči ga u dva gutljaja u sebe. „He-he“, reče ona, a onda pročisti grlo.

„Ovo je Pjer“, reče Dan.

„Dobar dan, gospodine“, reče gotovo stidljivo. Ruka joj je bila vlažna, i ona je odmah povuče.

„Kako ide?“, začu Pjer sebe, kao da ju je već ranije sreo. I nju to iznenadi.

„Dobro“, reče ona, „dobro, čini mi se.“

Poderotina na hulahopkama širila se na kolenu. Kroz retko mrežasto tkanje sijala je bela punačka noga.

„Onda, do večeras“, reče ona. „Karel me već čeka na ulazu.“

„Onda nikako ne treba da dopustiš da Karel čeka“, reče Dan pevljivo.

U hodniku čuše njen veseli mladalački glas: „Zdravo, dušo. Dobar dan, gospodine Hamele.“

„Njen Karel ponekad ubije u njoj boga“, reče Dan. „I to s razlogom. Ona je pravi *prick-teaser*, pravi jebidavo, ta naša Toni.“

Dan je raspolagao veoma bogatim rečnikom američkih izraza. Još iz doba kada je kao šesnaestogodišnjak otišao s Amerikancima u Nemačku. U to doba je počela njegova

karijera, jer se opredelio za svoj poziv kada je video Boba Houpa kako nastupa za Crveni krst u Štuttgartu. To je izjavljivaao u svakom intervjuu. Obično bi tada rekao kako su humor i čovečnost Boba Houpa za njega još uvek uzor.

„Ostaješ li da vidiš probu?“, upita Dan.

„Doći ću sutra“, reče Pjer. „Sutra, posigurno.“

2

„Grešim li ili zaista vidim kako se rađa nešto veoma lepo između tebe i moje frizerke?“, upita Dan. Već peti put te nedelje Pjer ga je posetio u pozorišnoj garderobi (i onda bi otišao u frizersku sobu) s veoma providnim izgovorima kao što je, na primer, neka nejasna klauzula u Danovom ugovoru s televizijom *Bavarija*, ili s nekim detaljima, odjednom iskrsnulim pojedinostima u vezi sa izborom nekog kandidata za člana Rotari kluba čiji je član bio Dan a Pjer sekretar.

„Sasvim moguće“, reče Pjer.

„Nije valjda“, reče Dan. „I?“, upita on dok je gurao palac između zglavaka kažiprsta i srednjeg prsta i dva puta protresao šaku gore-dole.

„Ne“, reče Pjer i htjede da kaže: Naravno ne.

„Ili?“, upita Dan, stade da liže kažiprst odvratnim okruglim ružičastim jezikom i brzo ga kreće tamo-amo.

„Naravno ne“, reče Pjer.

„Ne mogu to ni da zamislim“, reče Dan. „Nešto tako jadno. Pa onda one tanke nožice. Ne.“

3

„Ponekad ne mogu da podnesem Dana“, reče Pjer Toni. Hodali su po zimskom suncu nekom trgovačkom ulicom u Mastrihtu gde je to veče trebalo da bude premijera Danovog šoua *Ode Dan na tavan*. Vukli su torbe s poklonima: flaša šampanjca za Dana, flaša porta za Dikija, glavnog tehničara, gramofonske ploče i cigare. Za Toni je Pjer kupio bočicu parfema *Vent Vert*.

„Hvala, dušo!“, uzviknula je i onda ga je prvi put brzo, gotovo smušeno poljubila u obraz. I on je hteo, prvi put, da je uzme za ruku pri prelazu, ali bilo je teško izvodljivo s onolikim paketima. Rekla je „dušo“ i on pomisli: Uključen sam u njen svet, njen podzemni svet koji se sastoji od duša, senki bez lica, bez imena, naglašenijih kretnji, kikutanja, jednoličnog oduševljavanja.

„Mislim da je Dan odvratan i zatucan“, reče Toni. „Kako samo govori o mladim ljudima, na primer. Mrzi mlade samo zato što nose brade. I stalno priča koješta o Karelju.“

Dugo je pričala o Karelju. On je, zapravo, zlatar po zanimanju, ali se već godinama time ne bavi. Već je napravljeno toliko divnih stvari na svetu, kaže on, šta bih ja tu još mogao

da dodam? Karel je imao i nešto zločinačko u sebi, većina ljudi nije ga podnosila jer se ponašao agresivno prema svima. Ali ona ga nikada neće ostaviti na cedilu. Jer ga voli.

„Zato što je zločinac?“

„Možda“, reče ona. „Ne, zato što je moj muž i otac mog deteta. I zato što mi je uzeo nevinost.“

U nekoj radnjici obloženoj staniolom i punoj mladih naterala ga je da kupi dugačak indijski šal. Stavila mu ga je oko vrata, namestila ga.

„Budi miran!“, uzviknu ona. „Ne tresi se tako.“

Dok je išao iza nje uskom stazom, kraj auta i biciklista, on vide kako je gleda veoma malo muškaraca, da zaista ima tanke noge sa debelim kolenima i s rupom između butina. Išla je dugim koracima, povijenih ramena, kao da je htela da prikrije spljeskane grudi. Kosa joj je bila prilepljena za glavu kao da je upravo izašla ispod tuša. Sav se raznežio.

Toni ga pogleda. „Baš prijatno, zar ne?“, doviknu nadglašavajući buku auta.

Kasnije, dok je sređivala Dana i Dan se žalio da u sali ima premalo ljudi iz štampe, zanovetao zbog zvučne instalacije i urlao na Toni da požuri, ona je sve vreme gledala Pjera u ogledalu smeškajući mu se saučesnički. Dan to primeti i otposla je.

Dok je izlazila, ona pogladi Pjera po ramenima. Na njeno mesto dođe Evelin, bujna plavuša belih trepavica. „Evelin, hoću da me odsad samo ti šminkaš.“

„A Toni?“, upita Evelin.

Pjer je čekao.

„Toni može da se nosi do đavola“, reče Dan izazivački. Pjer ne odgovori. Premijera je bila uspešna. Šaljiva pesma, duboko ljudske ironične opaske u vezi s konferencijom o zagađenju vazduha donele su aplauz. Iza kulisa, gde je Pjer stajao pored tehničara za zvuk i kuda je Dan protrčavao između

dve pesme, sedele su Evelin i Toni spremne sa papirnatim maramicama i šminkom. One su tapkale i briskale oznojenog Dana, koji je siktao: „Oboriću ih s nogu, te ljigavce, te naduvene klipane.“ Pažljivo je osluškivao aplauz i ponovo izletao u salu koja je brujala, osmehujući se široko, u taktu novih uvodnih tonova.

Vatrogasac koji je otvorenih usta pratio Danove radnje ponudi frizerkama svoju stolicu iza njegove rupe za motrenje u zavesi. „Sedi ti“, reče Toni Pjeru. Ona gurnu svoju vlažnu ruku u njegovu i skliznu mu u krilo kada ju je povukao k sebi.

„Nevaljalče“, reče ona tiho. Njeni guzovi se strovališe na njegovu butinu koja se ugreja. Povremeno je osećao kontrakcije njenog pičića, a ona je sva zajapurena zurila u Dana, koji je u smokingu od srebrnog lamea stepovao između igračica u perju što su pomamno cičale. Tonina kosa je mirisala na jeftin šampon i na nešto gorko. Pjer protrlja nos o njenu retku kosu na vratu, o zajapurene uši.

4

Posle Danovog trijumfa, preobilne večere kod *Au Coin des Bons Enfants* i dva noćna kluba, premoreno razdragano društvo se uputi u sledeći klub. Toni je išla na čelu držeći Pjera za ruku kojom je mlatarala. Sed ispijen čovek vozio je bicikl pored njih. Pričao je svoj život kada su Toni i Pjer zastali na vratima poslednjeg noćnog kluba da udahnu svež vazduh. Priča o pomorskim avanturama i borbi s penzijskim fondom završila se isprekidanom žalopojkom.

„Nikada me ne pozivaju s njima“, reče siva čaplja. „Mladi su sebični nitkovi, ja tu ništa ne mogu što sam se slučajno rodio mnogo ranije.“

„Možeš sa mnom“, dobaci Toni. „Svako uvek može da pođe sa mnom. Ako poneseš naše cveće.“

Starac je vozio jednom rukom, drugom je stiskao uz grudi pregršt ruža. Ona mu pomože da odvuče bicikl uza stepenice kluba. Kad se našao gore, uveze se biciklom u bar, među fotelje. Kada ga je portir oterao, biciklista zaplaka a Toni prasnu u smeh. Pjer ču kako se bicikl smandrljava niza stepenice, čovek se takođe smandrlja, zaječa: „Vratiću se ja već, sa svojim psom. Čekaj samo.“

Toni štucnu. „Neće se više pojaviti“, reče. „Slušaj.“

Čovek je napolju šutirao bicikl psujući omladinu čitave planete.

Toni ispi ko zna koju čašu. Nikada nije srkutala. Jedna čaša bila je tri gutljaja. Dan se pružao po šanku, gušeći se u zagrljaju balerine preko čijeg ramena ih je gledao.

„Šta misliš, da li je Dan zaljubljen u mene?“, upita Toni.

„Valjda i sama primećuješ tako nešto“, reče Pjer.

„O, bože“, reče ona. „Šta ćemo onda? Jer ne želim da ga ožalostim. S druge strane, imam i suviše tuđih problema da rešavam. Nisam ja iz Fonda za katastrofe.“

Pjer oseti neku mučninu u želucu. Nikada nije pio toliko. Pijanist za barom je svirao *Misty*. Pjer ču sebe kako govori Toni žurno, zbrkano, ličilo je na sentimentalno trućanje onog čoveka s biciklom. Ona je s mukom slušala, bila ju je obuzela bolna melanholija. Pričao joj je o svojoj ženi od koje se razveo pre četrnaest godina, o majci s kojom živi u Amstelfejnu, o nečem što mu je upravo tog časa, sad, konačno sad, u tom bučnom baru punom isparenja, veoma jasno iskrsnulo pred očima – slučaj kad mu je otac poklonio violinu. Imao je tada šesnaest godina. Beskrajno dugo je kukumavčio za violinom, nije hteo ništa drugo na celom svetu i sav se tresao od zadovoljstva kad ju je stisnuo rukama. A onda je otac rekao kako mora da rukuje njome vrlo oprezno jer je bila veoma skupa, a on je, na oči ocu koji ga je gledao kao da je napravio umobolno čudovište, razbio violinu u paramparčad. Pjeru nije bilo jasno zašto. Upravo sad mu se taj incident ukaza kao ključ za celokupno njegovo ponašanje otada pa nadalje, da je, zapravo, u pitanju bilo osećanje: sve ili ništa, reče on Toni, i to sve hteo je pod svojim uslovima. Kad bi nešto hteo, onda bi to hteo potpuno.

„Šta zapravo hoćeš?“, upita Toni pomalo razdražljivo.

Ne zadržavajući dah, kao da se to podrazumeva, Pjer reče: „Tebe.“

„Mene?“

„Da, tebe, ništa drugo.“

Ona se primiri. Onda izgovori gotovo kao pitanje:

„Da.“

„O čemu to pričate?“, upita Dan.

„O Vijetnamu“, reče Pjer.

„Toni me ne voli“, reče Dan i zagolica joj potiljak lalom. „Ni ja nju.“

„Dane, tvoj prijatelj je prava drska bitanga“, reče Toni veselo. „Mislila sam da je tih momak, ali šta sam malopre morala da slušam, no...“

„Šta to?“

„To ti neću reći.“

„Jesi li zaljubljena u njega?“, upita Dan.

„Mogla bih da budem, kad bih htela“, reče Toni.

„Znaš šta treba da radiš, fufice“, reče Dan, „da pre svega nikada ne popustiš nekom slabiću van svog smrdljivog čopora.“ Kao da žvaće nešto gorko, on se iskezi i otetura se do šanka.

„Ruke su ti vlažne“, reče Pjer.

„Zato što sam nervozna“, reče Toni.

„Otkud to?“

„Ne znam šta mi je.“

Pjer je igrao sa Evelin, koja ga je češkala po pupku zašiljenim noktom. Dok je Toni razrogačenih očiju, odsutno, buljila u njih, on pomisli (dok je goreo od želje da crnokosu pritegne, da je izvuče iz inertne zatvorenosti): Ako noć provedem sa Evelin, biće to lakše, posigurno i uzbudljivije, ona to baš želi, to su satenski, mlečni preobilni oblici, noć bez kočnica, uzburkana, puna vatanja i smeha. Samo to je suviše lako.

On upita Dana, koji je, beo kao kreč i čudno izbuljenih očiju, sedeo za barom, da li hoće da povede Evelin.

„Ah, a zašto?“, upita Dan.

„Hajdemo“, reče on Toni. A na ulici: „Hteo bih da to još malo odložim.“

„I ja“, reče ona. Pri dnevnoj svetlosti izgledala je krhka, s borama od umora oko usta i očiju. U jednoj kafani na Frejthofu, među trgovačkim putnicima koji su pili kafu, reče dok je s mukom ispijala čašu šampanjca: „Želiš li me još?“

„Više nego malopre.“

„Ja isto“, reče ona i dodade: „Ne smeš toliko da piješ.“

Hotel je bio opusteo, student koji je radio na recepciji dade im ključeve. „Hoćeš li prvo u svoju sobu?“, upita Pjer.

„Bolje da odmah pođem s tobom.“

Ona se strovali na krevet. Prozori su već bili svetliji. Uze cigaretu, on joj je pripali, i posle dva dima on joj uze cigaretu iz usta i ugasi je.

Poljubili su se, ona je mrmljala nešto nerazumljivo, otrgla se.

„Dušo, moram malo da posedim.“

On pomisli da joj je muka, ali to je bio izraz za piškenje. On ču prvo kako odvrće slavinu na lavabou. Kada se vratila, skide se kao da je sama, brzo, efikasno, i ne pogledavši ga, i zavuče se u čaršave. Kada je legao pored nje, uz njeno izobiljeno lice s tragovima šminke, žilicama u beonjačama i po obrazima i s lepim zubima, ljubio ju je i milovao nekoliko sati a ona je ležala gotovo nepomično. Povremeno bi mu pomilovala rame. Onda reče smejući se, mirno: „Strašno si drag. Ne mogu ništa drugo da smislim do da si mi veoma drag.“

Onda reče: „Ne radim to nikad. Verna sam.“

Onda reče: „Ovo je najčudesnija noć koju sam ikada doživela.“

Ispitivao je i ljubio njeno telo, čekinje ispod pazuha, neugledne grudi koje su odozdo imale dvostruki prevoj, krupne čvrste tamnoružičaste bradavice, meki trbuh, gotovo ćelavi pičić, mlak i gladak kao da je od gume. Odmah posle toga poljubio ju je u usta, ona je na to pristala, kao da ju je

poljubila prijateljica u frizerskoj sobi. On se nerasploženo seti kako ga je malopre zabrinuto posavetovala, pre kao iskustvena ljubavnica nego prijateljica, da ne pije toliko. Nemo je zalajao: miluj me, onda, glupačo! Uzeo je njenu ruku i poveo je kuda treba, ali ona nastavi nemarno, s tri prsta, da ga češka po stidnim dlakama (kako je ponekad minutima prebivala po mekoj pamučnoj tkanini), i njemu erekcija oslabi, nestade.

„Ha“, reče ona.

„Jeste, ha“, reče on.

Lizao joj je telo koje je izlagala bez uživanja, nemarno, kao da je na plaži. Otvarao ju je, našao debelu meku kvrgu na unutrašnjem zidu guzova, video gore ružičasto ispupčenje i belu prugu, u neposrednoj blizini nazubljenog kratera njene vagine, i to ga razneži, taj ranjivi, deformisani beleg.

„Imaš najlepši pičić koji sam ikada video“, prošapta on.

„Ne“, reče ona. „Nekada je bio lepši. Ali kad sam se porodila, pogrešno su me ušili. I otada dobijam šuljeve. Često veoma boli.“

„Volim te“, reče Pjer.

„Volim te“, reče ona. „I tvoj je najlepši koji sam ikada videla. Obično ne gledam tu stvar kod muškaraca.“

„Ali ako ne gledaš, kako znaš da je moj najlepši?“

„Pa, pogledam ja potajno. Obično je crven ili plavičast, sa žilama. Fuj. Znaš, mogu ja da ga podignem, ako mi se hoće. Kao što to mogu druge žene.“

„Pokušaj onda.“

„Neću“, reče ona, i kao uzgred: „Neću, kod tebe to neću.“

Milovala mu je leđa, bokove, s više pažnje, U njemu se ponovo probudila pasivna želja.

„Sad“, reče ona, „sad moraš“, reče malo nestrpljivo.

Onda obavi noge oko njegovog struka i promrmlja: „Da, da, da“, ali nije bilo nikakvog olakšanja, nikakvog prosvetljenja kada je zadihan pao na njen vlažni trbuh.

„Pobedio si“, reče ona.

„Šta hoćeš da kažeš?“

„Osetila sam nešto“, reče ona, „gotovo sam svršila, malo je falilo.“

Kada je sobarica zakucala na vrata, ona se sakri pod čaršav.

„O, bože“, uzviknu, „to je Dan!“

Ona se obuče. „Nisam mislila“, reče ona pospano, „da će mi se još i to desiti, u trideset drugoj godini.“

„Šta to?“

„Nešto kao ti. Ono što si u meni izazvao.“

„Kroz nekoliko sati bićeš u Zvoleu“, reče on. Ona prepoznade melanholiju, pogleda ga iznenađeno.

„Hej, budimo pre svega veseli.“

„Da“, reče Pjer.

„Je l' ti se to još sviđam?“

„Naravno. A ja tebi?“

„I ti meni. Ne krijem.“

Kada je odlazila, pogledala je s do vratka da li hodnikom prolazi neko poznat. Kao da je to uvek radila u sličnim prilikama.

Dan je bio u liftu. U sivom svetlu izgledao je deset godina stariji. S podlo iskeženim osmehom od kojeg mu se lice iskrivilo reče: „Toni je draga, zar ne?“

Pjer klimnu glavom.

Dole u hotelskom holu, Toni je sedela među igračicama, jela je kolač s kajsijama i pila konjak. Iz profila je ličila na mladu indijansku ženu, dlačice iznad gornje usne svetlucale su od znoja. Kada je seo pored nje, ona se naže prema njemu i prošapta mu u uho: „Hvala ti, hvala ti na najlepšoj noći mog života.“

On joj mahnu kraj okretnih vrata, ali ona je već promuklim prodornim glasom pričala nešto ostalima.

5

Dete je urlalo u telefon. Pjer je slušalicu priljubio sasvim uz uho, kao u radio drami, nastojeći da kroz pozadinske zvuke zamisli Toninu dnevnu sobu, ali tamo je bilo samo dete.

„Ona te pita da li ćeš joj kupiti crveni bicikl“, reče Toni. „Baš lepo što si se javio. Šta bi radio da se Karel javio?“

„Tražio bih tebe.“

„Baš si drzak.“

„Šta radiš?“

„Pijem šeri. A ti?“

„Slušam tebe.“

„Šta misliš?“

„Šta ti misliš?“

„Mišiću“, reče ona ljutito, „mama sad priča. Idi igraj se.“

„Šta imaš na sebi?“

„Žutu haljinu.“

„A ispod?“

„Crvene gaćice.“

„One iste?“

„Da. Ali sam ih oprala od prekjuče.“

„Jesi li našminkana?“

„Samo usta. Voliš li našminkane žene?“

„Da.“

„O! Karel je otišao da igra bilijar.“

„Kakav je to zvuk?“

„Šalješ mi poljubac preko telefona.“

„Da. Nisam to radio od petnaeste godine.“

„Je li?“

„Kako se osećaš?“

„Sad dobro. Kada si otišao onda iz Mastrihta, bilo me je spopalo neko moćno osećanje, bilo je vrlo lepo, a onda je, kasnije, kada sam se vratila kući, nestalo.“

„A sada?“

„Sad se opet vraća.“

„Hoću li i ja da ti svratim?“

„Ne. Ne. Neću to. Ne u mojoj kući. To ni Karel ne radi kada ima neku drugu.“

„Ima li često neku drugu?“

„Da. Nema ništa od mene u krevetu. Šta drugo da radi? Ja jedino tražim da se prvo istušira kad dolazi u krevet.“

„Misliš li ponekad na onu noć?“

„Naravno. Bilo mi je strahovito smešno kad ti nije išlo. Pomislila sam: Odlučim konačno da to uradim i zeznem Karela, a onda nasednem na takvog, istog kao ja. Mislila sam da više nikada neću svršiti. Moram sad da prekinem, dušo, jer je Mišić sve nesnosniji.“

„Zdravo, dušo“, reče Pjer njenom intonacijom.

6

Četiri dana kasnije imao je s njom sastanak uveče pred *Severnoholandskom kafanom*, ali kada je hteo da uđe, bežeći od ledenog vetra, ispostavilo se da je nedeljom zatvorena. Smrzavao se, oči su mu suzile, cupkao je tamo-amo. Kasnila je pola sata, trubnula je i on je uskočio u njen kombi.

„Jadničak moj“, reče ona i privuče ga k sebi. Obasu ga brzim vlažnim poljupcima kao dete.

Grejao je ruke u njenoj preponi a onda ih je premestio do tvrdih bradavica.

„Karel je rekao da će gledati fudbal kod Hansa, ali nikako nije odlazio, a ja sam sve vreme sedela kao na iglama. Verovatno je primetio, zna me skroz-naskroz. Šta si radio sve ovo vreme? Jesi li se tucao?“

„Ne. A ti?“

„To ti neću reći.“

Vozila je prema svojoj kući jer je ostavila dete samo. Zaustavila se na uglu svoje ulice.

„Hvala na vožnji“, reče on.

„Ne budi tako mračan. Viđaćemo se posle više nego dovoljno. Sve vreme je pred nama. Znaš, sve mi se čini kako

si od mene pravio budalu tamo u Mastrihtu. Da si samo hteo da vidiš da li ću pustiti da budem osvojena. Slušaj, momče, ako si pravio budalu...“

„Šta onda?“

„Ne bih to mogla podneti.“

Pjer pomilova njenu jaknu od veštačkog krzna. Ona je rila nose po njegovom vratu, uzdisala. Trbuh joj se talasao. Probudila je u njemu tugu, nežnost a istovremeno bila je tuđinac čija ga je svojehlava zatvorenost ljutila i zbunjivala.

Ne, pre sam ja taj koji je uvek tuđinac, pomisli, sa svakom ženom. Ni ona nije izuzetak, pomisli dok je trčao po ledenom vetru do svojih kola.

7

Pjerova mati Sesil četkala je kosu. Suviše brzo i suviše oštro, pomisli Pjer, dok se divio njenoj preplanuloj energičnoj figuri u bordo kućnom ogrtaču.

„Najradije bih je ponovo obojila u plavo“, reče Sesil, „ali onda se stalno mora izgledati zdravo, i ujutru... Pepeljastoplava je tako tužna. Šta misliš o crvenkastokestenjastoj?“

„Šta je, Sis?“, upita Pjer.

„Šta je s tobom?“, upita ona istog časa. „U redu. Nemoj mi ništa reći.“

„Spremam se da iznajmim stan u Amsterdamu“, reče Pjer. „Četiri sobe, na Lejdse-kanalu.“

„Da“, reče ona i spusti četku. „Naslućivala sam tako nešto.“

„Nastaviću da igram tenis s tobom u Amstelfejnu“, reče Pjer veselo.

Ona se nasmeja bez radosti.

„Kakva je?“, upita ona. „Je li lepa?“

„Meni je veoma lepa. Možda suviše dramatičan tip za tebe.“

„Je li prijatna? Draga?“

„Nije“, reče Pjer. „I mislim da to i nije tako ozbiljno između nas.“

„Ali dovoljno da me ostaviš na cedilu.“

„Ma hajde, Sis.“

„Ili da za jedan sat dvanaest puta sviraš na klaviru *Misty*.“

On prasnu u smeh, ona ne reče više ništa, njeno zategnuto blago sjajno lice poprimi ćudljiv, izgubljen izraz.

„Koliko joj je godina? Čime se bavi?“

„Mislim da ima trideset dve godine. I frizerka je.“

„Znala sam“, reče Sesil i nasmeši se. Tako se verovatno osmehnula njegovom nepouzdanom detinjastom ocu, onom trgovcu automobila i ženskarošu koji je jurio droce i koji je pre dvadeset godina pobegao u Austriju ili Jugoslaviju. Spalila je sve njegove fotografije, osim jedne iz doba vereništva, koju je bila isekla u obliku srca i koja je ležala u kutiji za nakit i svake godine bila sve bleđa i flekavija.

8

Predstava *Ide Dan na tavan* odigravala se pred prepunim salama i Pjer je često putovao u gradove u unutrašnjosti gde je družina noćivala, i čekao Toni u hotelskoj sobi dok se predstava ne završi. Ponekad, u sobi na prvom spratu čuo bi u baru odmah ispod sebe vrištanje igračica, Danov glas, koji je postajao trom i pijan, Tonino promuklo prodorno vrištucanje. A onda kasnije, svaki put sve kasnije, sobu bi ispunile njene teške kretnje, uzbuđeni i umorni usklici. „Svi su mislili kako sam nedruštvena“, reče ona, „svi su hteli da se još opi-jaju, nisu shvatali zašto tako rano hoću u krevet.“

On je milovao, ljubio, trljao ljubljeno telo koje se s mukom pokretalo. Posle više časova, kada više nije očekivao čudo u njenom telu, on prodre u nju.

„Da“, reče ona promuklo, „svrši sad. Gledaj me.“

Njeno lice se promeni, sa prorezima od očiju koje su bile naduvane i kao skuvane od silne šminke, s punim usnama koje su proizvodile grgutave zvuke. Ona mu stisnu obraze dečaćkim snažnim šakama i stade da gleda. „Izgleda veoma bolno“, reče ona. „Da ne znam da ti je lepo, pomislila bih da te muče ili da se s tobom dešava nešto užasno.“